

Andøya Spaceport

Andøya Spaceport

Fagrappport friluftsliv



Oppdragsnr.: 5173196 Dokument nr.: 0x Versjon: D02
2019-05-16

Oppdragsgiver: Andøya Spaceport
Oppdragsgivers kontaktperson: Rory McDougall
Rådgiver: Norconsult AS, Vestfjordgaten 4, NO-1338 Sandvika
Oppdragsleder: Lars André Uttakleiv
Fagansvarlig: Elin Riise
Andre nøkkelpersoner: Torgeir Isdahl

D02	2019-05-16	Endelig rapport	EIRii	Tolsd	LaUtt
D01	2019-04-01	1. utkast til kommentar hos oppdragsgiver	EIRii	Tolsd	LaUtt
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Det flotte landskapet i Børvågen åpner for en rekke ulike friluftslivsaktiviteter og naturopplevelser. Den særegne strandsonen med flere lune bukter egner seg godt til både turgåing, fuglekikking, bading og generell rekreasjon, og de sjønære delområdene A Nordmela, B Litjeland, G Børvågen og H Børra har derfor høy bruksfrekvens. Fjellplatået Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa (delområde E) er et populært topturområde, hvor det er flott utsikt over kysten og havgabet. Myrområdet øst for fv 974 (delområde C) er et godt jakt- og multeterreng. Det er i tillegg gode fiskemuligheter i de mange vannene, deriblant Melavatnet (delområde D), Nøssdalsvatnet (delområde E) og Børvågvatnet (delområde C). Fylkesvei 974 (delområde I), som krysser planområdet, er en del av nasjonal turistveg Andøya, og byr på flotte opplevelser knyttet til det særegne landskapet og rike dyrelivet og kulturmiljøet. Kystfarvannene (J) er viktige områder for hvalsafari, fiske og havkajakpadling.

De fleste friluftslivsområdene innenfor tiltakets influenssone vil bli berørt av oppskytingen på ulike måter. Administrasjons- og serviceområdet gjerdnes inn, og vil gi permanente ferdselsbegrensninger i deler av C Myrområdet øst for fv 974. Moloen ut til oppskytingsrampen vil kunne utgjøre et hinder for kajakpadlere i sjøområdene utenfor Børvågen dersom avbøtende tiltak ikke gjennomføres. De visuelle virkningene vil endre landskapsopplevelsen langs fv 974 (delområde I) og i enkelte av friluftslivsområdene, særlig delområde G Børvågen. Flere områder vil bli liggende innenfor sikkerhetssonen, og vil i kortere perioder være utilgjengelige for allmenheten. Dette gjelder delområdene B Litjeland, J Kystfarvannene, søndre del av C Myrområdet øst for fv 974, samt deler av F Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa, G Børvågen og H Børra. Områdene som ligger utenfor, men nær sikkerhetssonen vil kunne oppleves som utrygge, og derfor mindre attraktive og/eller egnede for friluftsliv i oppskytingsperiodene. Dette gjelder delområdene A Nordmela, D Melavatnet, samt søndre deler av F Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa og H Børra.

Oppskytingsbasen vurderes likevel ikke å gi omfattende negative virkninger for friluftslivet, da ferdselsrestriksjoner og støy er avgrenset til korte tidsrom, og landskapsopplevelsen generelt sett ikke vurderes som vesentlig redusert. Kun to delområder blir betydelig berørt av permanente ferdselsrestriksjoner og visuelle virkninger. Av disse to delområdene er det bare G Børvågen som har stor verdi for friluftslivet. På den bakgrunn vurderes konsekvensen samlet sett som **1 minus (-)**.

Innhold

1	Beskrivelse av tiltaket	5
1.1	Krav til utredning	6
2	Metode og datagrunnlag	7
2.1	Metode for utredning av ikke-prissatte temaer	7
2.2	Referansealternativ	7
2.3	Utredningsområde	7
2.4	Metode for utredning av fagtema friluftsliv	7
2.4.1	Definisjoner	7
2.4.2	Datainnsamling	8
2.4.3	Vurdering av verdi	9
2.4.4	Vurdering av påvirkning	9
2.4.5	Vurdering av konsekvens	12
3	Vurdering av verdi	13
3.1	Karakteristiske trekk ved området	13
3.2	Verdivurdering av delområder	13
3.3	Oppsummering	19
4	Vurdering av påvirkning og konsekvens, fase 2	21
4.1	Vurdering av påvirkning	21
4.2	Oppsummering	28
5	Vurdering av påvirkning og konsekvens, fase 1	30
6	Anleggsfasen	31
7	Skadereduserende tiltak	32
8	Samlet vurdering	33
9	Referanser	34

1 Beskrivelse av tiltaket

1.1 Bakgrunn

Andøya Spaceport skal tilrettelegge for utvidelse av sin aktivitet, med en oppskytingstjeneste for små satellitter i det europeiske kommersielle markedet. En utvidelse av virksomheten mot dette markedet vil kreve et større areal enn det som finnes på dagens lokalitet ved Oksebåsen. Basert på innledende egnethetsstudier er det valgt to aktuelle lokaliteter, Bømyra og Børvågen, som behandles i separate planprosesser.

Med bakgrunn i planvarsel, merknadsbehandling og feltbefaring for begge lokaliteter er det besluttet å gjennomføre helhetlig konsekvensutredning for en lokalitet, Børvågen. Årsaken er at Børvågen egner seg best i forhold til skytevinkler, sikkerhetssoner og miljøhensyn.

1.2 Beskrivelse av tiltaket

Det skal legges til rette for en oppskytingsbase for små satellitter, med følgende funksjoner:

- Utskytningsramper
- Utfyllinger-/ moloer.
- Masseuttak
- Interne veianlegg
- Vannforsyningsanlegg
- Avfallshåndteringsanlegg
- Renseanlegg
- Sikkerhet/overvåkning, portsystemer og inngjerding

- Tekniske servicebygg-/administrasjonsbygg
- Verksteder-/ service- og monteringshaller
- Kontor- og administrasjonsbygninger
- Besøkssenter

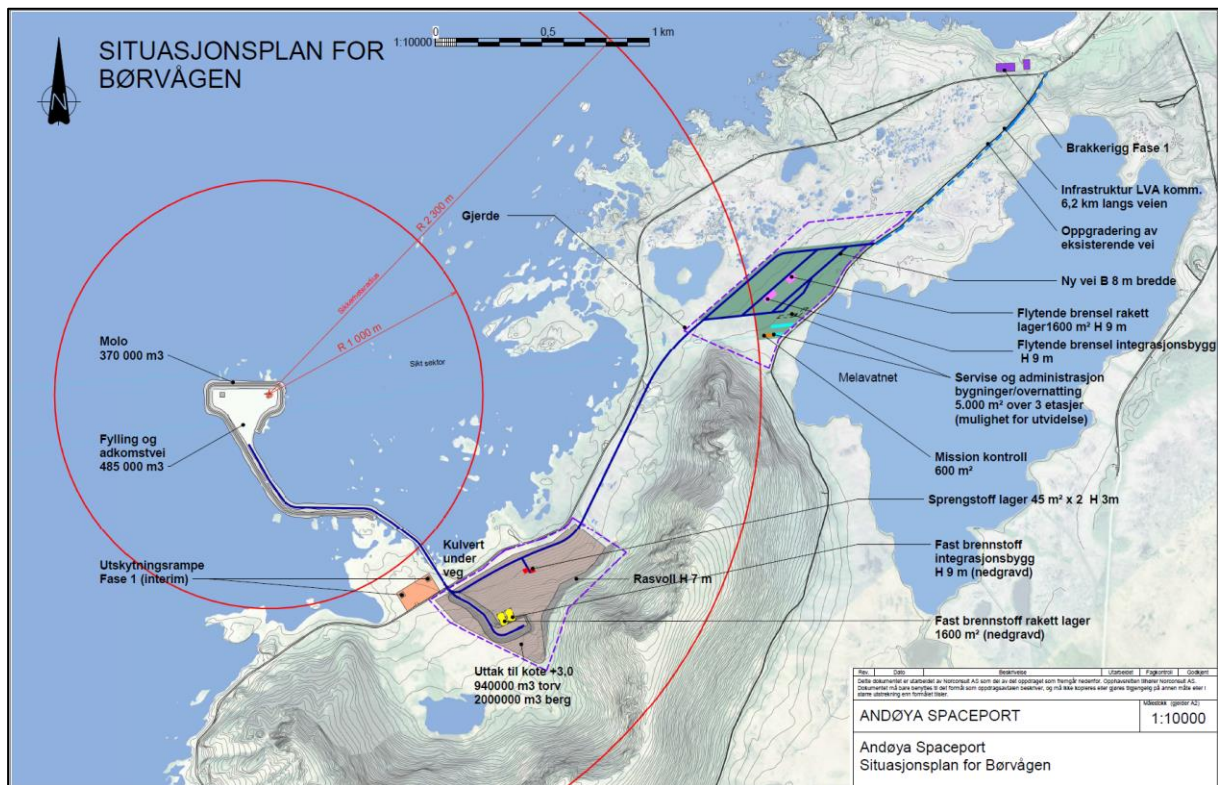
Forliggende forslag til oppbygning av infrastruktur og utvikling av anlegg vil gjennomføres i en trinnvis utvikling. Utredning er gjennomført for hele anlegget ved ferdigstilling av hele anlegg. Fase 1, interimløsning, er gitt særskilt behandling i konsekvensutredningene, planforslag og bestemmelser.

Planområdet ligger 1 km sør av tettstedet Nordmela ved krysset mellom privat vei og Fv 974 like ved Nordmela samfunnshus. Herfra strekker plangrensen seg vest av Melavatnet og over mot Fv 974. Plangrensen følger FV 974 ned mot Børvågneset hvor den inkluderer deler av Børvågneset og videre ut i sjø mot Børvågskjeran.

Området er inndelt mellom en sone som skal tilrettelegges for næringsbebyggelse like vest av Melavatnet og en sone med oppskytningsplattformer i sjø, moloer, utfyllinger og masseuttak, samt infrastruktur for oppskyting av små satellitter.

Planlagt formål er næringsbebyggelse med underformål for industri og lager.

Figuren under viser avgrensning av tiltaksområdet på Børvågen.



Figur 1-1. Skissert disponering av tiltaksområdet på Børvågen. Det etableres bygningsmasse for service- og administrasjon til høyre (øst) i tiltaksområdet. Oppskytningsrampene er lagt til samlinger av holmer og skjær til venstre (vest) i tiltaksområdet. Mellom bygningene og oppskytningsrampene anlegges det en internvei. Område for masseuttak skal tilbakeføres til tilnærmet opprinnelig stand etter anleggsperioden. Innenfor masseuttaksområdet etableres lager for fast brensel samt integrasjonsbygning, begge dekket under jordvoller.

1.3 Krav til utredning

Etableringen av en ny oppskytningsbase for små satellitter på Børvågen er konsekvensutredningspliktig iht. plan- og bygningsloven. Planprogram for Andøya Spaceport ble vedtatt 18.06.2018, og stiller følgende krav til utredning av fagtema friluftsliv:

Utredningen skal belyse tiltakets virkninger for friluftslivs-/rekreasjonsområder i/nær planområdet på land og i sjø. Det skal vurderes hvordan tiltaket påvirker bruken og opplevelsen av områdene. Viktige aspekter er arealbeslag, tilgjengelighet, barrierevirkninger, og lydbilde. Det bør også redegjøres for konsekvenser av en eventuell omlegging av nasjonal turistvei (fv 974). Avslutningsvis skal det gis en beskrivelse av avbøtende tiltak som kan redusere de negative virkningene.

Eksisterende data hentes fra Naturbase, Nordlandsatlas, gjeldende arealplaner og andre relevante kilder. Detaljert kunnskap om lokale forhold kan innhentes fra Nordland fylkeskommune, Vesterålen friluftsråd, Andøya kommune, evt. fra lokale interesseorganisasjoner.

2 Metode og datagrunnlag

2.1 Metode for utredning av ikke-prissatte temaer

Konsekvensutredningen av ikke-prissatte temaer gjennomføres i henhold til metoden i Statens vegvesens håndbok om konsekvensanalyser (Håndbok V712, 2018). Tre begreper står sentralt i denne analysen:

- **Verdi:** Med verdi menes en vurdering av hvor stor betydning et område har for et fagtema.
- **Påvirkning:** Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området påvirkes som følge av et definert tiltak.
- **Konsekvens:** Konsekvens fremkommer ved sammenstilling av verdi og påvirkning i henhold til matrisen i Figur 2-4. Konsekvensen er en vurdering av om et definert tiltak vil medføre bedring eller forringelse i et område.

2.2 Referansealternativ

Påvirkning og konsekvenser av tiltaket vurderes i forhold til et referansealternativ. I denne utredningen omfatter referansealternativet nåværende aktivitet ved Andøya Space Center og forventet utvikling i området uten ny oppskytingsbase for små satellitter. Gjeldende arealplaner i og ved Børvågen inngår i referansealternativet, dvs. at eksisterende arealbruk og eventuelle vedtatte fremtidige utbygginger legges til grunn.

2.3 Utredningsområde

Konsekvensutredningen omfatter alle områder som blir direkte berørt av den planlagte utbyggingen, (**tiltaksområdet**), samt en sone rundt, hvor man kan forvente at utbyggingen vil påvirke friluftslivet i anleggs- og driftsfasen (**influensområdet**). Tiltaksområdet og influensområdet utgjør til sammen **utredningsområdet**.

Planområdet for Børvågen tilsvarer reguleringsplanenes formelle grense, og sikrer tilstrekkelig areal (inkludert sikkerhetssone) til gjennomføring av tiltaket. Planområdet omfatter tiltaksområdet og store deler av influensområdet, og dekker således mesteparten av utredningsområdet.

2.4 Metode for utredning av fagtema friluftsliv

2.4.1 Definisjoner

Friluftsliv er definert som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Sentralt for temaet friluftsliv er opplevelsen av landskapet, slik folk opplever og bruker det. Opplevelsen er knyttet både til det naturlige og det menneskepåvirkete landskapet.

2.4.2 Datainnsamling

Registrering

Eksisterende kunnskap om utredningsområdet er innhentet fra Naturbase og Nordlandsatlas. Detaljert kunnskap er innhentet gjennom feltbefaring 1. - 2. oktober 2017 og kontakt med lokale/regionale myndigheter, organisasjoner og ressurspersoner.

Innhentet kunnskap om området vurderes som tilstrekkelig for vurdering av tiltakets konsekvenser for friluftslivet.

Registreringskategorier

Registreringskategoriene for friluftsliv er delt inn i hovedkategoriene forbindelseslinjer/soner og geografiske områder, se tabellen nedenfor. Registreringskategoriene som er aktuelle i dette prosjektet er *ferdselsforbindelser*, *turområder*, *utfartsområder*, *leke- og rekreasjonsområder*, samt *strandsone med tilhørende sjø og vassdrag*.

Tabell 2-1. Registreringskategorier for fagtema friluftsliv

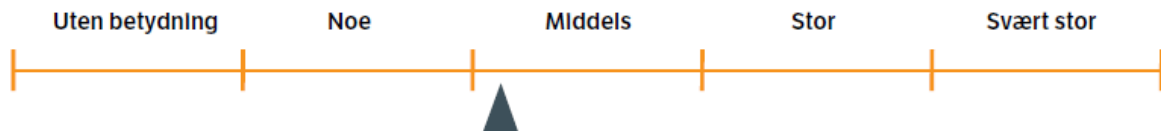
Registreringskategori	Forklaring
Forbindelseslinjer/soner	
Ferdselsforbindelser	Sammenhengende forbindelseslinjer som brukes av gående og syklende (stier, løyper, gangveger og lignende).
Blå/grønne korridorer	Sammenhengende vegetasjonspregede forbindelsessoner som brukes av gående og syklende, samt ferdsel til vanns. Kategorien sammenfaller i stor grad med Grønkorridor i Miljødirektoratets veileder M98.
Sykelruter	Sykelruter som er en del av det offisielle vegnettet. NB! Denne kategorien benyttes bare dersom sykling ikke behandles som prissatt konsekvens. Må avklares i hvert enkelt prosjekt.
Geografiske områder	
Turområder	Fjell-, skog- og heiområder egnet for lengre turer til fots og på ski, jakt og fiske. Inkluderer også områder med tilrettelegging (merkede løyper, stier og overnattingssteder).
Utfartsområde	Store og små dagstuområder utenfor byer og tettsteder som innbyr til spesielle enkeltaktiviteter.
Nærturterreng	Allment tilgjengelige skogsområder på mer enn 200 daa, i gangavstand fra boligområder, skoler eller barnehager. Områdene er vanligvis naturlig avgrenset av vegger, bebyggelse eller dyrka mark.
Marka/bymark	Sammenhengende utfartsområder som ofte grenser til byer og tettsteder, med direkte adkomst derfra.
Urbane uteområder	Opparbeidete områder som brukes til opphold og rekreasjon, eksempelvis gater, torg, allmenninger og promenader.
Leke- og rekreasjonsområder	Leke-/ballplasser, nærmiljøanlegg, hundremeterskog, badestrender, offentlig sikrede områder, parker o.l., mindre enn 200 daa. Ligger i bebygd sone, maks. 200 m fra boliger.
Strandsone med tilhørende sjø og vassdrag	Områder langs kyst, innsjøer og vassdrag med mulighet for allment friluftsliv. Områder på sjøen og øyer, strandsoner eller skjærgård.
Jordbrukslandskap som brukes til friluftsliv	Områder i jordbrukslandskapet med betydning for friluftsliv, med fri ferdsel til fots på frossen eller snølagt mark.
Andre rekreasjons- og friluftslivsområder	Områder om ikke lar seg plassere innenfor øvrige kategorier. Områdets egenskaper må beskrives. Kategorien brukes unntaksvis.

Inndeling i delområder

På grunnlag av innsamlet kunnskap er planområdet delt inn i enhetlige delområder, basert på registreringskategoriene i tabellen over. Med enhetlig menes områder som har en tilnærmet lik funksjon, karakter og/eller verdi.

2.4.3 Vurdering av verdi

Alle delområder er verdivurdert, og fremstilt på verdikart. I verdivurderingen benyttes en fem-trinns skala fra ubetydelig til svært stor, se figuren nedenfor.



Figur 2-1. Skala for vurdering av verdi.

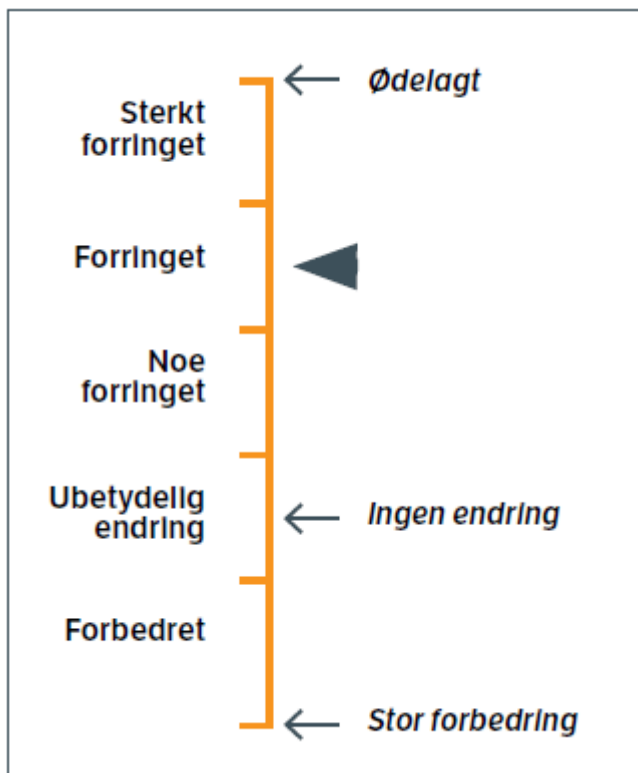
Verdivurderingene er foretatt i henhold til de fagspesifikke kriteriene i håndbok V712:

Figur 2-2. Verdikriterier for fagtema friluftsliv

Verdi	Uten betydning	Noe verdi	Middels	Stor verdi	Svært stor verdi
Bruksfrekvens	Mindre bruk	Brukes av få	Brukes av flere	Brukes av mange	Brukes av svært mange
Betydning	Ingen betydning	Lokal betydning	Lokal/regional betydning Statlig sikret friluftsområde	Regional/nasjonal betydning Statlig sikret friluftsområde	Nasjonal/internasjonalt betydning Statlig sikret friluftsområde
Kvaliteter	Mindre attraktivt for opphold	Attraktivt for noen grupper	Attraktivt for flere	Svært attraktivt/har særlig gode kvaliteter	Særdeles attraktiv/har unike kvaliteter
Kartlagte friluftslivsområder i Naturbase ⁴⁷		← C →		← B → ← A →	

2.4.4 Vurdering av påvirkning

Vurdering av påvirkning er foretatt for alle de verdivurderte delområdene. Skalaen for påvirkning er glidende og går fra sterkt forringet til forbedret, se figuren nedenfor.



Figur 2-3. Skala for vurdering av påvirkning

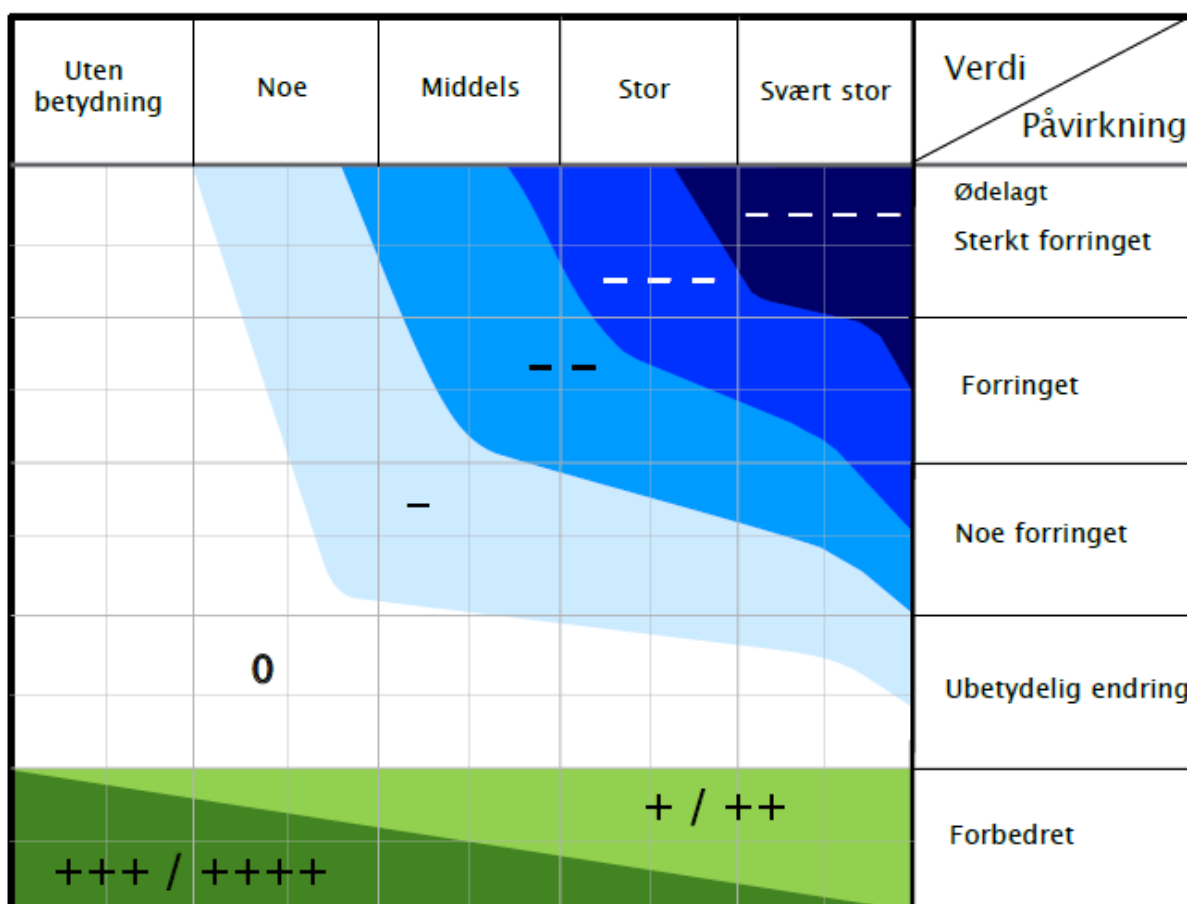
Vurdering av påvirkning er foretatt i henhold til veiledningen i håndbok V712:

Tabell 2-2. Veiledning for påvirkning

Tiltakets påvirkning	Opplevelseskvalitet	Areal/omfang	Tilgjengelighet/Barriere	Bruk av området/ferdselsforbindelse	Lydbilde
Ødelagt/sterkt forringet	Området er ikke lenger attraktivt	Området er ødelagt/sterkt redusert	Området er ikke lenger tilgjengelig	Området/ Forbindelseslinjen er ikke lenger egnet til aktiviteten	Området kan ikke lenger brukes pga. sterk støypåse
Forringet	Tiltaket medfører svært redusert attraktivitet	Området er redusert	Forbindelseslinjen til området har blitt vesentlig lengre (omveg) økt trafikkvolum medfører større barriere	Tiltaket medfører svært redusert bruk	Området får et mye dårligere lydbilde
Noe forringet	Tiltaket medfører redusert attraktivitet	Området er noe redusert	Forbindelseslinjen er lagt om - medfører noe omveg økt trafikkvolum medfører barriere	Tiltaket medfører redusert bruk	Området får noe dårligere lydbilde
Ubetydelig endring	Ingen/liten forskjell	Området er uendret	Ingen/liten forskjell	Ingen/liten forskjell	Ingen merkbar/hørbar forskjell
Forbedret	Området er mer attraktivt	Området er utvidet	Eksisterende barriere er fjernet Områder har blitt mer tilgjengelige	Området/ Forbindelseslinjen er bedre egnet til aktiviteten	Området har et bedre lydbilde

2.4.5 Vurdering av konsekvens

Konsekvensen for delområdene vurderes på en skala fra 4 minus til 4 pluss, se matrisen i figuren nedenfor. I denne matrisen utgjør verdiskalaen x-aksen, og påvirkningsskalaen y-aksen.



Figur 2-4. Konsekvensvifta. Konsekvensen for et delområde fremkommer ved å sammenstille verdien med påvirkningen som tiltaket vil medføre.

I kap. 8 er foretatt en samlet konsekvensvurdering av alternativ Børvågen. Delområdenes konsekvensgrader oppsummeres i tabell, og samlet konsekvensgrad for alternativet angis. Den samlede konsekvensgraden er begrunnet tekstlig, slik at det kommer tydelig frem hva som ligger til grunn for vurderingen.

3 Vurdering av verdi

3.1 Karakteristiske trekk ved området

Andøyas spektakulære naturlandskap har i alle tider tiltrukket seg friluftslivsutøvere fra fjern og nær. De stupbratte fjellene, den unike skjærgården og den storslåtte utsikten over Norskehavet åpner for en rekke ulike aktiviteter og opplevelser. For friluftslivsturistene er aktiviteter knyttet til sjø- og strandsonen særlig populære, som f. eks. havfiske, kajakkpadling, surfing og hval-/sjøfuglsafari. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som turgåing, jakt og fiske har størst betydning for lokalbefolkningen, men praktiseres i noen grad også av tilreisende.

Når det gjelder landskapsopplevelser og aktivitetsmuligheter byr Børvågen på like stor variasjon som resten av Andøya. De lune vågene egner seg godt til både rekreasjon og sjøbasert friluftsliv. Turgåere kan benytte seg av merkede stier opp til fjellplatåene, hvor det er flott utsikt over kysten og havgapet. De store myrene i området utgjør fine terreng for bærplukking og jakt. Det er i tillegg gode fiskemuligheter i de mange vannene.

3.2 Verdivurdering av delområder

Nordmela

Innenfor tettstedet Nordmela finnes det flere mindre områder som benyttes til friluftsliv og lek/rekreasjon, og som har stor betydning for barn og unge. Strandsonen på sørsiden av bebyggelsen brukes til lek og bading, og hele kyststrekningen er godt egnet, og en god del brukt til turgåing, inkludert moloen som skjærer havna. Det ligger en lekeplass ved skolen, og en fotballbane ved ungdomshuset. Sentralt i området finnes det også to populære akebakker.

Verdivurdering

Friluftslivs- og leke/rekreasjonsområdene på Nordmela brukes hyppig av lokalbefolkningen, og har særlig betydning for barn og unge. Iht. kriteriene i håndbok V712 vurderes verdien som **stor**.



Litjeland

Litjeland er en naturskjønn strandsoner som brukes en del av lokale og tilreisende. Skjærgården har en særegen utforming, med en rekke små, avsnørte saltvannsdammer, og flott utsikt mot øyer og holmer ute i havgapet. Litjelandsvarden utpekes som et spesielt attraktivt utsiktspunkt. Området er svært godt egnet for turgåing, fuglekikking og generell rekreasjon, og er lett tilgjengelig fra Nordmela og fra fv 974. Enkelte friluftslivsutøvere benytter også området til havkajakkpadling, når værforholdene tillater det. Litjeland er registrert i naturbase med verdien viktig (B).

Verdivurdering

Skjærgården på Litjeland er attraktiv for flere brukergrupper, og har lokal/regional betydning. Iht. kriteriene i håndbok V712 vurderes verdien som **middels**.



Figur 3-1. Den særegne skjærgården på Litjeland. Foto: Norconsult.

Myrområde øst for fv 974

Det sammenhengende myrområdet mellom fv 974, Melavatnet og Kinnfjellet benyttes til multeplukking, jakt og fiske, og det foregår også noe turgåing på umerkede stier. Området er lett tilgjengelig fra fv 974, og har en del lokal bruk. Jakt utøves etter tillatelse fra grunneiere, og det jaktes på både storvilt (elg) og småvilt (ender og rype). Nordmela grunneierlag og Middagsfjell grunneierlag disponerer og forvalter fiskeretten i området, og samarbeider om salg av fiskekort. Børvågvatnet utpeker seg som et godt fiskevann, som besøkes regelmessig i hele sommersesongen.

Verdivurdering

Myrområdet er godt egnet for høstingsaktiviteter, men har moderat bruksfrekvens. Betydningen er lokal. Området er vurdert å ha **noe verdi**.





Figur 3-2. Myrområdet sett fra nord. Foto. Norconsult

Melavatnet

Melavatnet er et viktig friluftslivs- og rekreasjonsområde for lokalbefolkningen. Området ligger i kort avstand fra Nordmela, og er svært lett tilgjengelig fra veien inn mot hytteområdet ved Nøssdalsvatnet. Dette gjør området godt egnet for alle brukergrupper, og ideelt for barnefamilier. Bruken er størst om sommeren, og i denne perioden er det flere som benytter området som bål plass og bade plass. Aktiviteter som turgåing og fiske foregår hele året. Melavassdraget er registrert som sjørretførende, men det tas relativt lite sjørret (jfr. lakseregisteret), og innlandsfisket har større betydning. Melavatnet er registrert i naturbase med verdien viktig (B).

Verdivurdering

Melavatnet har i perioder høy bruksfrekvens, og er godt egnet og tilgjengelig for alle. Området har først og fremst lokal betydning, og verdien vurderes som **middels**.



Nøssdalen

Nøssdalen er et lokalt viktig utfartsområde og hytteområde, som i perioder brukes mye til friluftsliv og rekreasjon. Nøssdalsvatnet er et godt fiskevann, og området rundt er godt egnet for jakt og bærplukking. Det går sammenhengende sti rundt vannet, med forbindelse til turområder i fjellet. Nøssdalen er for øvrig lett tilgjengelig fra fv 974 og Nordmela, og det går bilvei helt inn til sørenden av Nøssdalsvatnet.

Verdivurdering

Nøssdalen har periodevis høy bruksfrekvens, og er godt egnet for høstingsaktiviteter og turgåing. Betydningen er lokal. Området er vurdert å ha **middels verdi**.



Kinnfjellet – Gårdsfjellet - Børa

Det markante fjellplatået byr på spektakulær utsikt over storhavet, og er et populært toppturområde for lokalbefolkningen. Området er tilgjengelig via merket sti fra veien som går inn til hyttefeltet ved Nøssdalsvatnet. Det går også sammenhengende sti mellom toppene Kinnfjelltoppen, Kinnfjellet, Gårdsfjellet og Børtinden. Børtinden er et av «ti på topp»-turmålene i Andøy kommune, og et tydelig landemerke. Så langt man kjenner til, benyttes området i liten grad av tilreisende.

Verdivurdering

Toppturområdet har flere kvaliteter, men har først og fremst lokal bruk og betydning. Verdien vurderes som **middels**.



Figur 3-3. Fjellplatået sett fra nord. Foto: Norconsult.

Børvågen

Børvågen er i praksis strandsonen mellom Hamnneset og Sørvågen, og et attraktivt turområde som byr på store natur- kultur- og landskapsopplevelser. Området har lune bukter som egner seg godt for rekreasjon og fuglekikking. Børvågeneset har betydelig kulturhistorisk opplevelsesverdi, som følge av funn av bl. a. gravhauger og båtstøer, og er også et flott utsiktspunkt. Disse kvalitetene, samt beliggenheten rett ved Fv 974, gjør at området brukes av mange, både lokale og tilreisende. Børvågen er registrert i Naturbase med verdien svært viktig (A).

Verdivurdering

Børvågen har høy bruksfrekvens, særlige opplevelseskvaliteter og regional betydning. Verdien vurderes derfor som **stor**.



Figur 3-4. Utsikt fra Børvågeneset. Foto: Norconsult

Børra

Friluftsområdet omfatter i all hovedsak strandsonen rett sør for Børvågen, og har de samme natur- kultur- og landskapskvalitetene som dette området. Bruksfrekvensen er også tilsvarende høy. Den fine, hvite sandstranda i bukta Sandvika er en populær bade-/lekeplass, og mye brukt av både turister og lokalbefolkning. Innenfor området finner vi den gamle samiske offerplassen Bukkekjerka, som har stor opplevelses- og symbolverdi. Det er knyttet mye overtro til offerplassen, og det arrangeres «spøkelsesturer» hit med guide som forteller om de gamle sagnene. Statens vegvesen har nylig bygget en rasteplass ved Bukkekjerka, jfr. avsnittet om fv 974 nedenfor. Fra Bukkekjerka går det en sti ut til de to fyrlyktene ute på neset Børhella. Børra er registrert i naturbase med verdien svært viktig (A).

Verdivurdering

Børvågen har høy bruksfrekvens, særlige opplevelseskvaliteter og regional betydning. Verdien vurderes derfor som **stor**.



Nasjonal turistveg (fv 974)

Fylkesvei 974 er en del av nasjonal turistveg Andøya, og byr på flotte opplevelser knyttet til det særegne landskapet og rike dyrelivet og kulturmiljøet. I tillegg til å ha stor betydning for bilturister, benyttes veien til sykkelturner og som atkomst til friluftslivsområdene beskrevet ovenfor. Statens vegvesen har bygget en større rasteplass ved det samiske kulturminnet Bukkekerka, med parkering for personbiler, buss og bobiler, samt servicebygg med toalett. Fra anlegget er det flott utsikt mot kystlinjen og fjellformasjonene i nord, og rasteplassen benyttes også i friluftslivssammenheng. Det er for øvrig flere stoppesteder med parkeringsmulighet på strekningen mellom Nøss og Nordmela. Stoppestedene, som er bygget av Forsvaret, benyttes i stor grad av bilturister og brukere av friluftslivsområdene som ligger i tilknytning til veien.

Verdivurdering

Fv 974 har store opplevelseskvaliteter knyttet til natur, kultur og landskap, og som nasjonal turistveg har forbindelsen stor regional og nasjonal betydning. Verdien vurderes derfor som **svært stor**.



Kystfarvannene

Kystfarvannene har betydning i forbindelse med hvalsafari, og besøkes av turister både sommer og vinter. Områdene har størst betydning om sommeren, da selskapene tilbyr flere turer i denne perioden. De mange besøkende kommer fra hele verden, og Andøya vurderes også som det mest attraktive og best egnede området for hvalsafari i Norge. Sett i dette perspektivet har kystfarvannene en nasjonal betydning. Nær land, på innsiden av skjærene, går det en indre kystled fra Nordmela og sørover som egner seg godt til havkajakpadling, og denne brukes av både lokale og tilreisende. For øvrig er farvannene utenfor vestsiden av Andøya generelt svært fiskerike og benyttes mye til bl. a. matauk og sportsfiske.

Verdivurdering

Sjøområdene byr på helt spesielle opplevelser og aktivitetsmuligheter, og har av den grunn nasjonal betydning. Verdien vurderes som **stor**.

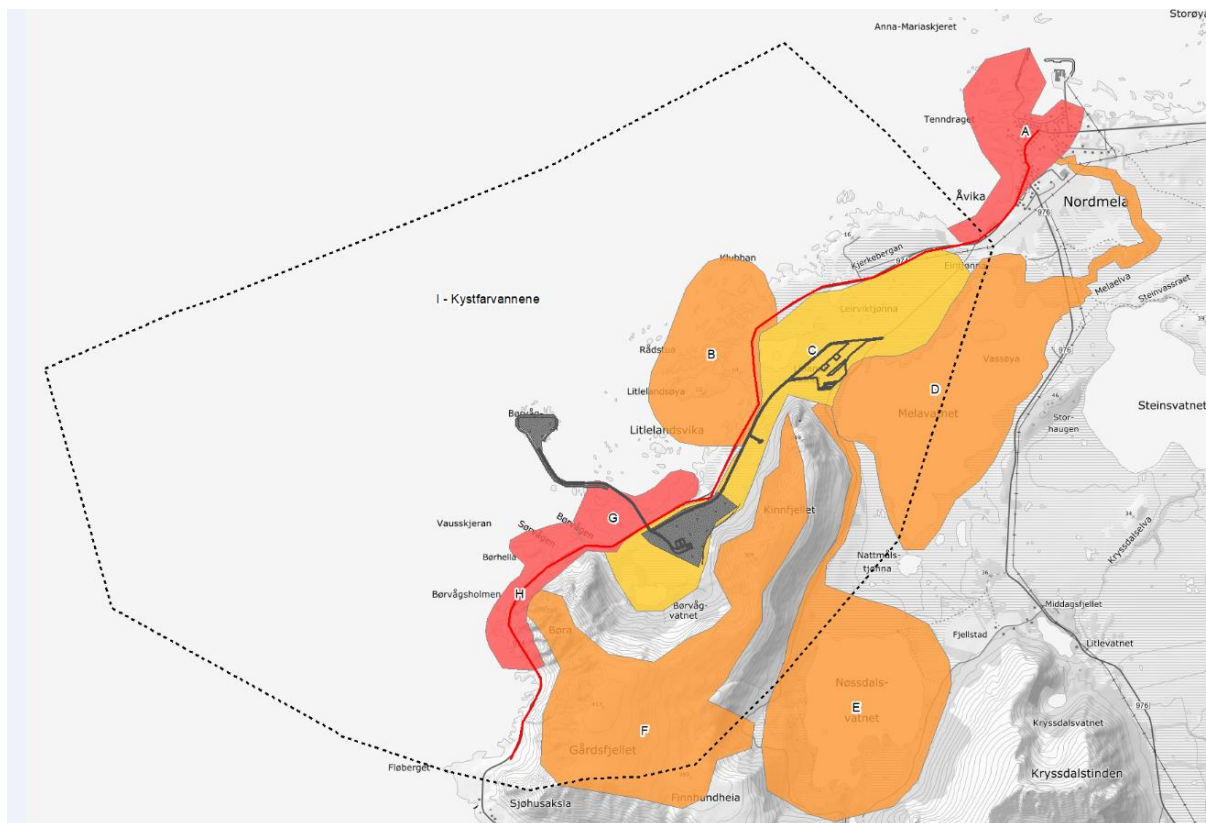


3.3 Oppsummering

I tabellen nedenfor er verdiene i tiltaksområdet og planområdet/influensområdet oppsummert. Kriteriene i Tabell 2 2 ligger til grunn for vurderingene.

Tabell 3-1. Oppsummering av verdier

Delområde	Beskrivelse	Verdi
A Nordmela	Tettsted med friluftslivs- leke- og rekreasjonsområder. Stor betydning for barn og unge.	Stor
B Litjeland	Lett tilgjengelig og attraktivt rekreasjonsområde i skjærgården. Brukes av flere og har lokal/regional betydning.	Middels
C Myrområdet øst for fv 974	Lett tilgjengelig og lokalt viktig område for jakt, fiske og multeplukking.	Noe
D Melavatnet	Lett tilgjengelig friluftslivsområde med periodevis høy bruksfrekvens. Lokal betydning.	Middels
E Nøssdalen	Lett tilgjengelig friluftslivsområde/hytteområde med periodevis høy bruksfrekvens. Lokal betydning.	Middels
F Kinnfjellet – Gårdsfjellet - Børa	Lokalt viktig toppturområde.	Middels
G Børvågen	Attraktivt og lett tilgjengelig rekreasjonsområde i skjærgården. Høy bruksfrekvens og regional betydning.	Stor
H Børra	Attraktivt og lett tilgjengelig rekreasjonsområde i skjærgården. Høy bruksfrekvens og regional betydning.	Stor
I Nasjonal turistveg (fv 974)	Nasjonal turistveg av stor lokal, regional og nasjonal betydning	Svært stor
J Kystfarvannene	Viktig område for hvalsafari, fiske og havkajakkpadling. Brukes av mange og har nasjonal betydning.	Stor



Figur 3-5. Verdikart for tema friluftsliv, Børvågen. Områder med stor verdi er vist med rød farge, middels verdi med oransje farge og noe verdi med gul farge. Nasjonal turistvei (svært stor verdi) er vist med rød linje.

4 Vurdering av påvirkning og konsekvens, fase 2

4.1 Vurdering av påvirkning

Nordmela

Påvirkning

Nordmela vil bli liggende godt utenfor sikkerhetssonen, og lek og ferdsel kan foregå akkurat som før. Området vil i svært liten grad bli visuelt påvirket av bygg og tekniske installasjoner, men satellittoppskytingene vil kunne skape utrygghetsfølelse hos noen. Dette kan føre til at enkelte velger å unngå utendørs aktiviteter i disse periodene. Det vil imidlertid være kun to, maks tre oppskytinger i måneden, og støyeepisodene vil ha en varighet på kun 3-4 minutter (jfr. fagrapport støy). Totalt sett vurderes aktiviteten derfor ikke å ha nevneverdig innvirkning på bruken av friluftslivs- leke- og rekreasjonsområdene, og påvirkningsgraden settes på den bakgrunn til **ubetydelig**.

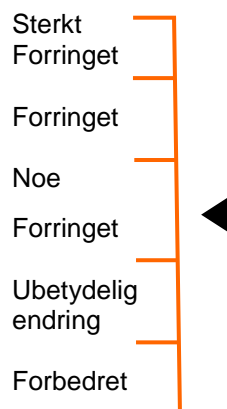
Konsekvens

Nordmela er vurdert å ha stor verdi, men oppskytingsbasen vurderes ikke å påvirke bruken av friluftslivsområdene i nevneverdig grad. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **ingen/ubetydelig (0)**.

Litjeland

Påvirkning

Litjeland ligger i sin helhet innenfor oppskytingsbasens ytre sikkerhetssone på 2,3 km. Under selve oppskytingen er det ikke tillatt å ferdes eller oppholde seg i områder som ligger i denne sonen, og restriksjonene vil gjelde i perioder på 2 - 3 dager i måneden. Det vil gis god informasjon om hvilke dager og tidspunkter ferdsels- og oppholdsforbudet gjelder. Ferdelsforbudet vurderes å legge relativt små begrensninger på friluftslivsutøvelsen, men tekniske installasjoner og terrengingrep vil kunne påvirke natur- og landskapsopplevelsen. Oppskytingsrampen og moloen ut dit vil være fremtredende elementer i den sørvestlige delen av landskapsrommet, og påvirke utsikten fra bl. a. Litjelandsvarden. I sum vurderes virkninger i form av begrensninger i tilgjengelighet og redusert attraktivitet å **foringe** friluftslivsområdet **noe**.



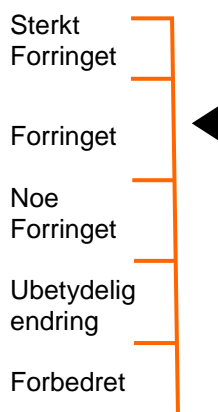
Konsekvens

Litjeland er vurdert å ha *middels verdi*. Etablering av oppskytingsbasen medfører at området vil bli *noe forringet*. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**, iht. matrisen i Figur 2-4.

Myrområdet øst for fv 974

Påvirkning

Service- og administrasjonsbygg, verksted og drivstofflagre skal plasseres i området mellom FV974 og veien inn mot hyttefeltet ved Nøssdalsvatnet. De fleste byggene etableres i den nordlige delen av myrområdet, mens drivstofflagrene i hovedsak plasseres i den sørlige delen. Mesteparten av den sørlige delen beslaglegges også i forbindelse med uttak av masser, men vil istandsettes når oppskytingsbasen er ferdig bygget. Service- og administrasjonsområdet i nord og området for drivstofflager i sør gjerdes inn, slik at deler av myrområdet vil være utilgjengelig for friluftsliv på permanent basis. De viktigste fiskevannene, deriblant Børvågdalsvatnet, ligger utenfor de inngjerdede områdene, men innenfor sikkerhetssonen på 2,3 km. Dette innebærer at fiske kan foregå som før, med unntak av i oppskytingsperiodene. Oppsummert vil deler av friluftslivsområdet i praksis gå tapt som følge av utbyggingen, i tillegg til at bygg og installasjoner vil gi dagens uberørte naturområde et tydelig inngrepspreg. Området vurderes derfor som **foringet**.

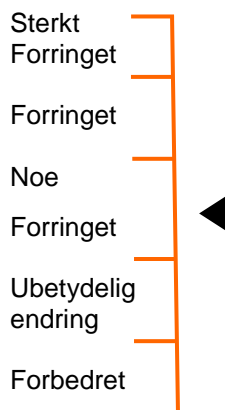


Konsekvens

Myrområdet er vurdert å ha *noe* verdi, men tiltaket medfører at området blir *foringet*. Iht. matrisen i Figur 2-4 gir dette konsekvensgrad **1 minus (-)**.

Melavatnet

Veien inn til Nøssdalsvatnet, som fungerer som atkomst til Melavatnet, vil fremdeles være åpen for allmenn ferdsel, også i oppskytingsperioden. Den vestre siden av vannet vil imidlertid bli visuelt preget av nærliggende service- og administrasjonsområde, og det vil bli en del mer trafikk på hytteveien, som skal fungere som atkomst til dette området. For øvrig ligger Melavatnet rett i utkanten av sikkerhetssonen, og det kan ikke utelukkes at enkelte vil føle utrygghet ved å oppholde seg her i oppskytingsperiodene. Oppsummert vil Melavatnet kunne oppleves som noe mindre attraktivt og noe mindre egnet for friluftslivsutøvelse enn i dag. Området vurderes på den bakgrunn som **noe forringet**.



Konsekvens

Melavatnet er vurdert å ha *middels verdi*. Tiltaket medfører at området *forringes noe*. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**.

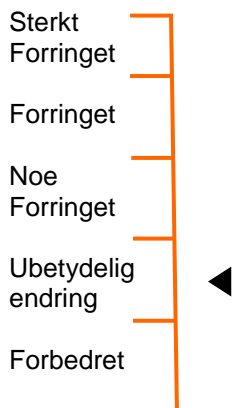


Figur 4-1. Næringsarealet sett fra nordsiden av Melavatnet. Visualisering: Norconsult.

Nøssdalen

Påvirkning

Nøssdalen vil bli liggende utenfor sikkerhetssonen, og siden veien inn til Nøssdalsvatnet vil være åpen for allmenn ferdsel vil ikke friluftslivsaktiviteten i dette området begrenses på noen måte. Området ligger i bakkant av fjellplatået Kinnfjellet – Gårdsjellet – Børa, og er således totalt skjermet fra visuelle virkninger. Støyen i forbindelse med oppskyting vil være godt hørbar fra Nøssdalen, men varigheten av støyepisodene er så kort at de ikke antas å påvirke bruken eller opplevelsen av området. Den negative påvirkningen vurderes derfor som **ubetydelig**.



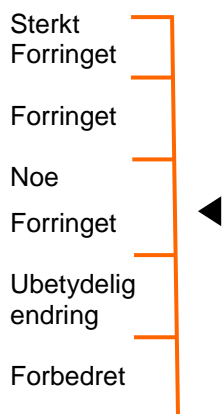
Konsekvens

Nøssdalen er vurdert å ha *middels verdi*. Tiltaket medfører ingen endringer, og sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **ingen/ubetydelig (0)**.

Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa

Påvirkning

Utsikten mot havgapet er en viktig del av turopplevelsen, og oppskytingsrampen ute i sjøen vil bli liggende midt i naturlig utsynsretning. Sett fra toppene vil oppskytingsrampen være godt synlig, men siden landskapsrommet er stort og åpent og avstanden over 2 km i luftlinje, vil den ikke dominere utsikten. Service- og administrasjonsbyggene vil trolig oppleves som mindre fremtredende elementer. Flere av fjelltoppene ligger imidlertid innenfor den ytre sikkerhetssonen, og ferdselsrestriksjonene omtalt ovenfor vil gjelde også her. Den negative påvirkningen på friluftslivsområdet vurderes samlet sett som begrenset, men ikke som ubetydelig, og området må derfor betegnes som **noe forringet**.



Konsekvens

Friluftslivsområdet Kinnfjellet – Gårdsfjellet - Børa er vurdert å ha *middels verdi*. Tiltaket er vurdert å forringe området i noen grad, og sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**.

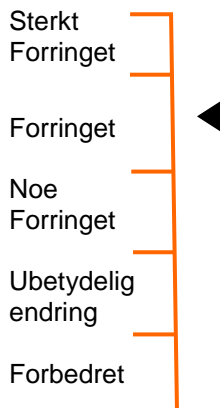


Figur 4-2. Oppskytingsrampen sett fra Kinnfjellet. Visualisering: Norconsult.

Børvågen

Påvirkning

Oppskytingsrampen er planlagt lokalisert ute i sjøen ved Børvågskjæran, og friluftslivsområdet Børvågen blir dermed berørt på flere måter. Oppskytingsrampen vil dominere utsikten fra Børvågneset, og vil sammen med moloen og atkomstveien over neset gi området et tydelig inngrepspreg. Videre vil trafikk på veien kunne virke forstyrrende. Hele friluftslivsområdet blir liggende innenfor den ytre sikkerhetssonen på 2,3 km, med spissen av Børvågneset innenfor den indre sikkerhetssonene på 1 km. Her vil ferdselsrestriksjonene gjelde også under klargjøring for oppskyting, dvs. noen få timer ekstra. Atkomstveien ut til oppskytingsrampen vil alltid være stengt for allmenn ferdsel, men det vil fortsatt være sammenhengende forbindelse langs strandsonen mellom Børvågen og Litjeland. Oppsummert vil visuelle virkninger, terrenginngrep, forstyrrelser og ferdselsrestriksjoner gjøre Børvågen mindre attraktiv og mindre tilgjengelig enn før, og potensielt føre til en reduksjon i bruksfrekvens. Som friluftslivsområde vurderes Børvågen derfor som klart **ferringet**.



Konsekvens

Børvågen er vurdert å ha *stor verdi*, men etablering av oppskytingsbasen vil *foringe* området. Iht matrisen gir dette konsekvensgrad **2 minus (- -)**.

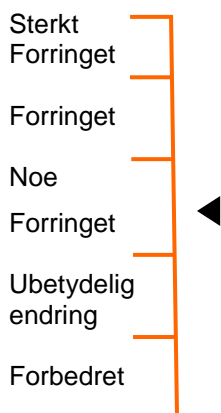


Figur 4-3. Oppskytingsrampe og molo med atkomstvei over Børvåneset. Visualisering: Norconsult

Børra

Påvirkning

Bukkekerka og Børhella har naturlig utsiktsretning mot oppskytingsrampen i nord, som vil være et dominerende element i landskapsbildet. En slik endring av panoramaet vil kunne oppleves som negativ, men sett fra denne avstanden vil oppskytingsbasen også kunne være en attraksjon. Fra øvrige deler av området vil det ikke være mulig å se de tekniske installasjonene, da fjellformasjonen Børra ligger i forgrunnen. Den nordlige delen av friluftslivsområdet ligger innenfor oppskytingsbasens ytre sikkerhetssone på 2,3 km, og vil ikke være tilgjengelig under oppskytingsperiodene. I den sørlige delen kan man ferdes som vanlig, men følelse av utrygghet kan føre til at enkelte velger å unngå området i disse periodene. Oppskytingsbasen vil altså kunne påvirke opplevelsen og bruken av deler av Børra, og området vurderes som **noe forringet**.



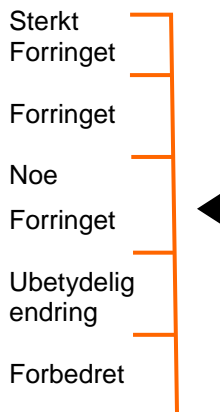
Konsekvens

Børra er vurdert å ha *stor verdi*, og etablering av oppskytingsbasen kan *forringe området noe*. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**.

Nasjonal turistveg (Fv 974)

Påvirkning

Store deler av veistrekningen mellom Nøss og Nordmela ligger innenfor sikkerhetssonen på 2,3 km, og vil derfor stenges under oppskytingsperiodene. Ferdselsforbudet vil ha konsekvenser for bilturister, syklistar og brukere av friluftslivsområder som ligger utenfor sikkerhetssonen, men som har nasjonal turistveg som primæratkomst. Omkjøringsløsninger vil sikre fortsatt mulighet til å forflytte seg mellom Nøss og Nordmela, men dette vil ta noe lengre tid, i underkant av en halvtime ekstra. For øvrig vil oppskytingsrampen være godt synlig fra Statens vegvesens rasteplass ved Bukkekjerka, jfr. omtalen under avsnittet om Børra, og både oppskytingsrampen og næringsarealet vil prege utsikten langs veien. Det vises til fagrapport landskap for en nærmere vurdering av de visuelle virkningene langs nasjonal turistvei. Alt i alt vurderes virkningene for ferdsel og landskapsopplevelsen å **forringe** veiforbindelsen **noe**.



Konsekvens

Nasjonal turistveg er vurdert å ha *svært stor verdi*. Etablering av oppskytingsbasen vil *forringe veiforbindelsen noe*. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**.



Figur 4-4. Oppskytingsrampen sett fra næringsarealet ved fv 974.

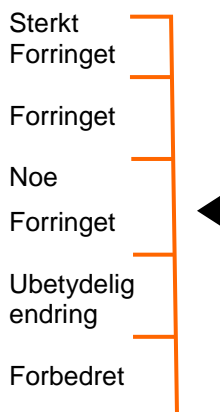
Kystfarvannene

Påvirkning

Delområdet vil bli liggende innenfor den ytre sikkerhetssonen, hvilket medfører at det ikke kan foregå noen form for sjøbasert aktivitet her i oppskytingsperiodene. Når det gjelder hvalsafari skulle det være enkelt å tilpasse seg dette, da det som nevnt kun vil være to, maks tre oppskytinger i måneden. Oppskytingsbasen vil imidlertid kunne gi noen permanente ferdselsbegrensninger, da moloen ut til oppskytingsrampen kan representere et hinder for kajakkpadlere som følger den indre kystleden langs Børvågen. Å padle rundt oppskytingsrampen i urolig sjø vurderes som risikofyllt, og kan føre til at noen padlere unngår strekningen forbi Børvågen. Tiltak kan iverksettes for å hindre at moloen blir en barriere, se kap. 7, men uten slike tiltak vurderes området som mindre attraktivt for kajakkpadling enn i dag, og samlet sett som **noe forringet**.

Konsekvens

Sjøområdene er vurdert å ha *stor verdi*. Etablering av oppskytingsbasen vil *forringe områdene noe*. Sammenstillingen av verdi og påvirkning gir konsekvensgrad **1 minus (-)**.



4.2 Oppsummering

I tabellen nedenfor er verdier, påvirkning og konsekvens for de ulike delområdene oppsummert.

Tabell 4-1. Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvens

Delområde	Verdi	Påvirkning	Konsekvens
A Nordmela	Stor	Ubetydelig	Ingen/ubetydelig (0)
B Litjeland	Middels	Noe forringet	1 minus (-)
C Myrområde øst for fv 974	Noe	Forringet	1 minus (-)
D Melavatnet	Middels	Noe forringet	1 minus (-)
E Nøssdalen	Middels	Ubetydelig	Ingen/ubetydelig (0)
F Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa	Middels	Noe forringet	1 minus (-)

G Børvågen	Stor	Forringet	2 minus (- -)
H Børra	Stor	Noe forringet	1 minus (-)
I Nasjonal turistveg (fv 974)	Svært stor	Noe forringet	1 minus (-)
J Kystfarvannene	Stor	Noe forringet	1 minus (-)

5 Vurdering av påvirkning og konsekvens, fase 1

Påvirkning

I fase 1 vil oppskytingsrampen plasseres ved fv 974, ved inngangen til friluftslivsområdet Børvågen. Dette medfører at deler området vil være inngjerdet og utilgjengelig for friluftsliv også utenom oppskytingsperiodene. Den midlertidige oppskytingsrampen vil i tillegg medføre terrenginngrep som vil gi visuelle virkninger. I fase 1 vil nesten alle friluftslivsområder innenfor influenssonen bli liggende innenfor den ytre sikkerhetssonen, med de ferdselsrestriksjonene dette medfører. I tillegg til områdene som blir berørt i fase 2, vil det også gjelde Nøssdalen, vestre deler av Melavatnet og hele området Kinnfjellet – Gårdsfjellet – Børa. For de som har hytte ved Nøssdalsvatnet vil dette være en ulempe, da de ikke kan oppholde seg på hyttene i oppskytingsperiodene. Antall oppskytinger i denne fasen vil imidlertid være svært begrensede. Østre deler av Melavatnet og Nordmela vil fortsatt være tilgjengelige, men vil potensielt kunne oppleves som noe mer utrygge, siden oppskytingsrampen vil komme nærmere.

Generelt vurderes alle friluftslivsområder innenfor influenssonen å bli negativt påvirket i fase 1. I særlig grad gjelder dette området Børvågen, som vil være delvis utilgjengelig og visuelt påvirket. Børvågen vurderes derfor som **forringet**. De øvrige områdene vurderes som **noe forringet**, som følge av ferdselsrestriksjoner og eventuell opplevelse av utrygghet.

Konsekvens

Børvågen har stor verdi som friluftslivsområde, og en forringelse av dette området gjør at konsekvensgraden settes til **2 minus (- -)**. Til tross for at de øvrige berørte friluftslivsområdene har noe ulik verdi vil konsekvensgraden for alle disse områder bli **1 minus (-)**, i henhold til matrisen i håndbok V712.

6 Anleggsfasen

I anleggsfasen, som til dels sammenfaller med fase 1, vil bygging av vei, molo og oppskytingsrampe medføre at området Børvågen i stor grad vil være utilgjengelig for friluftsliv og rekreasjon. Støy og trafikk gjør også at den delen av området som fortsatt vil kunne benyttes ikke vil være særlig godt egnet for opphold. Terrenginngrepet i forbindelse med uttak av masser fra området ved fv 974 vil være godt synlig, og redusere opplevelseskvaliteten knyttet til en del av veistrekningen. Bygging av kulvert under fv 974 og oppgradering av veien inn til næringsarealet vil også medføre midlertidig stengning av disse veiene, slik at flere av friluftslivsområdene i praksis vil være utilgjengelige mens arbeidet pågår.

7 Skadereduserende tiltak

Tiltakshaver har underveis i prosessen besluttet å begrense størrelsen på områdene som gjerdes inn og blir utilgjengelige for allmennheten, slik at man kan opprettholde ferdsel mange steder. Det anbefales også at det bygges en kulvert under moloen som sørger for at kajakkpadlere kan passere.

Det skal gis god informasjon om hvilke dager og tidspunkter ferdsels- og oppholdsforbudet gjelder. Dette vil bli kommunisert på tilfredsstillende vis til alle berørte parter.

Det vises for øvrig til foreslåtte avbøtende tiltak i fagrapport landskapsbilde.

8 Samlet vurdering

De fleste friluftslivsområdene innenfor tiltakets influensssone vil bli berørt av oppskytingsbasen på ulike måter. En del områder vil bli liggende innenfor sikkerhetssonen, og vil i kortere perioder være utilgjengelige for allmenheten. Områdene som ligger utenfor, men nær sikkerhetssonen vil kunne oppleves som mindre attraktive og/eller egnede for friluftsliv i oppskytingsperiodene. Inngjerding av service- og administrasjonsområdet, samt området for drivstofflager vil gi noen permanente ferdselsbegrensninger i myrområdet øst for fv 974. Moloen ut til oppskytingsrampen vil kunne utgjøre et hinder for kajakkpadlere i sjøområdene utenfor Børvågen dersom avbøtende tiltak ikke gjennomføres. De visuelle virkningene vil endre landskapsopplevelsen langs fv 974 og i enkelte av friluftslivsområdene, særlig Børvågen. Samlet sett vurderes oppskytingsbasen likevel å gi nokså begrensede negative virkninger for friluftslivet, og konsekvensen vurderes samlet sett som **1 minus (-)**.

Tabell 8-1. Sammenstilling av konsekvenser

Delområde	Konsekvens
A Nordmela	Ingen/ubetydelig (0)
B Litljeland	1 minus (-)
C Myrområde øst for fv 974	1 minus (-)
D Melavatnet	1 minus (-)
E Nøssdalen	Ingen/ubetydelig (0)
F Kinnfjellet – Gårdsfjellet - Børa	1 minus (-)
G Børvågen	2 minus (- -)
H Børra	1 minus (-)
I Fv 974	1 minus (-)
J Kystfarvannene	1 minus (-)
Samlet vurdering	1 minus (-)

9 Referanser

Miljødirektoratets Naturbase, www.naturbase.no

Turportalen www.godtur.no

Vesterålen friluftsråd, <http://www.vesteraalen.info/>

Dialogkonferanse oktober 2017, besvarelser

Merknader og innspill til Planprogram for Børvågen, Siri Tollefsen og Gunnar Tollefsen, Nøss

Pers. med. Harald Fodstad, Andøy jeger- og fiskeforening

Pers. med. Hans-Erik Olsen, Nordmela